

מועד ניסן תשע"ט

בס"ד,

בחינה בנושא חושן משפט ב'
ה' בניסן תשע"ט

הוראות לנבחן:

- א. יש לנמק כל תשובה ולציין את כל המקורות. תשובה שאינה מנומקת ומפורטת, לא תתקבל. אולם, אין להאריך שלא לצורך ושלא לענין.
- ב. יש לענות על 13 שאלות מתוך 18 שאלות.
- ג. יש להתחיל כל תשובה בראש עמוד.
- ד. לתשומת לבכם: דפי טיוטא לא ייבדקו.
- ה. יש לכתוב בכתב יד קריא וברור, כתב שאינו קריא, לא ייבדק.
- ו. חובה לענות על 13 מתוך 18 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 13 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 13 התשובות שמבקש לבדוק.
- ז. שאלה המחולקת למספר חלקים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו.
- ח. אין לכתוב את שם הנבחן או סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. בחינה שימצא עליה סימן מזהה – לא תיבדק, והנבחן יוזמן לוועדת משמעת.
- ט. לתשומת לבכם: דפי טיוטא לא ייבדקו.

בהצלחה!

הלכות טוען וניטען

1. א. ראובן החביא עדים לשמעון בכילה ואמר לו מנה לי בידך, אמר לו הן, אמר לו לוי ויהודה יהיו עדים ושתק, מה הדין? ואם אמר לו זאת בניחותא או בתמיהה?
ב. האם העדים בכילה צריכים לראותו בטביעות עין או די בטביעות קול?
2. א. האם משביעין על תביעה שעיקרה משום איסור?
ב. פנויה שתובעת אחד שנדר לה כסף באתננה והוא כופר, מה הדין?
ג. אשת איש שתובעת את ראובן חמשים באתננה ולוואה והוא מודה בחמשים דאתן האם חייב שבועה?
3. א. המפקיד אצל חברו חפץ בשטר, טען השומר החזרתי, נאמן במיגו שהיה טוען נאנסו, אם עד אחד מעיד שהחזיר האם פוטר את השומר משבועה?
ב. תבע תובע את הנתבע במנה הודה הנתבע בחמישים ונתן משכון האם הוי הילך? נמק!
ומה הדין במקרה זה אם היה כבר ביד המלוה משכון בחמישים?
ומה הדין אם היה למלוה משכון על חמישים שבי"ד משכנו את הלוח שלא בשעת הלואה? נמק!
ג. הודה הנתבע בממון שאינו יכול לכפור בו האם הוי הילך?
ד. שיטת הגאונים שהבא לגבות ממשכון צריך להשבע שבועת הנוטלים, מה קשה על שיטתם מסברא ומגמ' וכיצד ישבו המפרשים את שיטתם.

הלכות גביית מלוה

4. א. דין מסדרין לבעי"ח, מי קודם לפרעון האם הבעי"ח או האשה למזונותיה ומה הטעם?
ב. האם הבעי"ח גובה מכסות אשתו ובניו בגדי חול או שבת ותכשיטים?
ג. האם גובה מנכסים שהכניסה לו אשתו נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל?

5. א. לוח שיש עליו בעי"ח הרבה, האם יש דין קדימה במטלטלין?
ב. בעי"ח מאוחר שקדם וגבה באלו מקרים מוציאין מידו, ומתי אין מוציאין מידו?
ג. האם בעי"ח גובה בראוי?

הלכות הרשאה

6. א. מלוה ששלח שליח בעדים, להביא את חובו מהלוה, האם הלוה רשאי שלא ישלחנו עיי שליח?
ב. האם במקרה שמת המלוה ונתן לשליח ונאנסו בדרך הלוה חייב?
ג. האם בזקן אמרינן שמא מת?

7. א. היה המלוה דוחק את הלוה לפרוע חובו ועמד אחד ופרע חובו של הלוה האם הלוה חייב לשלם לו?
ב. ומה הדין אם המלוה הוא גוי?
ג. אם נתן הלוה משכון למלוה על החוב, מה הדין?

הלכות ערב

8. א. ראובן שאל חפץ משמעון ואמר לו אם לא אחזירנו לך תוך 30 יום אתן לך 1000 שקל, והעמיד לו את לוי ערב לכך, האם הערב חייב?
ב. מכר הלוה קרקע והמלוה חתם עצמו על החוזה כעד, האם הערב חייב לשלם?

הלכות נזקי שכנים

9. א. ראובן שהיה בית מפסיק בינו ובין שמעון והיו רואים מאותו בית את חצר שמעון ונפל הבית, ועיי כך הוא רואה מבית הראשון, מה הדין?
והאם יש חילוק אם הבית האמצעי הוא שלו או של אדם אחר?
ב. האם יש חזקה להיזק ראייה, והאם צריך חזקת ג' שנים וטענה?

הלכות שותפים

10. א. ראובן אמר לשמעון שיסייעו בגביית חובו ויקבל שליש מהריוח, וגבה שמעון החוב וקנו בה סחורה, והסחורה הרויחה, האם יש לשמעון חלק בריוח?
ב. שותף שניגב מהשותפות ברשותו, האם הוא חייב?
ג. אם אינו מחויב להתעסק בשותפות, רק עושה מנידבת ליבו האם חייב כשניגב?

דילני שבועה

11. א. שבועת מודה במקצת האם זה גזרת הכתוב שחייבתו תורה שבועה? או שזו סברא הואיל ונמצא רעותא בטענתו לכן חייבתו תורה שבועה? כתוב נ"מ להלכה בדבר זה?
כופר הכל פטור משבועת התורה, אם הדבר סברא או שהדבר גזרת הכתוב.
ב. מודה במקצת או שאר שבועות התורה שהנתבע נשבע, האם פרוש הדבר שהנשבע נאמן בשבועתו? או יש לומר שהנשבע אינו נאמן בשבועתו, אלא התורה הטילה עליו שבועה שמא יפרוש ויודה, אולם אם נשבע אין ראייה שאומר אמת. הבא ראייה לדברך.
ג. כל שבועות התורה ב"יד משביעין את הנתבע רק אם התובע דורש שישביעהו, או שבי"ד משביעין שבועה זו גם כאשר התובע אינו דורש שישביעהו. הבא ראייה לדברך?
ד. שבועת גלגול שבועה האם ב"יד משביעים שבועה זו רק אם התובע דורש, או כאשר ב"יד יודעין שיש לתובע תביעות נוספות נגד הנתבע, הם דורשים שהנתבע ישבע בגלגול שבועה גם על התביעות הנוספות. הבא ראייה לדברך?

12. א. מה הדין בשבועת הגלגול אם טוען הנתבע איני יודע, האם דינו מתוך שאינו יכול להשבע משלם? כתוב את שיטות הראשונים בדבר ומהן ראיותיהן, ומה פסק השו"ע?
ב. האם מצאנו שבועה דאורייתא שנתבע צריך להשבע שאינו יודע?
ג. מתוך שאינו יכול להשבע משלם, והביא הנתבע עד אחד שמעיד כמותו האם העד פוטר משבועה? נמק והבא ראייה!
ד. מה הדין אם תבע התובע מנה, והנתבע אמר חמישים לא לויתי, וחמישים איני יודע אם פרעתי. האם חייב שבועת מודה במקצת? נמק!
טען התובע גזלת ממני מנה, והנתבע משיב חטפתי ושלי חטפתי ועד אחד מעיד שחטף חמישים, ועל החמישים הנותרים לא ראה. האם חייב שבועת מודה במקצת? נמק!

13. שעבודא דרבי נתן

א. ראובן הלוח לשמעון ושמעון הלוח ללוי, ראובן גובה מלוי משעבודא דרבי נתן. האם שעבוד זה חל רק במקרה ולוי היה כבר חייב לשמעון בעת שראובן הלוח לשמעון? או שהדבר חל רק במקרה ושמעון הלוח ללוי אחרי שהיה חייב לראובן, או שחל בכל מקרה? נמק והבא ראייה!
ב. האם ראובן גובה מלוי מכל ממון שיש לו? או מכל חוב שחייבים לשמעון? או מפקדון שהפקיד שמעון אצל לוי, או שיש דברים שאינו גובה מהם?
ג. האם שמעון יכול למחול את החוב שלוי חייב לו, או שאינו יכול? כתוב את דעות הראשונים בזה, ומה ראיותיהן? וכיצד ישבו הראשונים את הגמרות שהשיטה החולקת הביאו מהן ראיות לשיטתם?
כאשר יש לשמעון נכסים האם קיים שעבודא דרבי נתן? והאם במקרה כזה ראובן יכול לגבות מלוי? והאם במקרה זה שמעון יכול למחול את החוב ללוי?
ד. שעבודא דרבי נתן, פרושו שלוי חייב ממון לראובן, או שפרושו שראובן גובה מלוי, מחמת שחוב זה נחשב כנכס של שמעון. הבא ראייה לכך?

14. הלכות גבית חוב

- אין נזקקים לגבות מיתומים קטנים חוב אביהם.
- א. מה הדין אם תפס מיתומים קטנים מעות שלא בפני עדים האם גובה?
מה הדין אם תפס מטלטלין מיתומים קטנים שלא בפני עדים האם גובה חובו?
מה הדין אם תפס מעות מיתומים קטנים בפני עדים ויש לו שטר, האם גובה חובו?
מה הדין אם תפס מטלטלין מיתומים קטנים, בפני עדים ויש לו שטר?
- ב. האם גובים מערב, כשהלוה מת והשאיר יתומים קטנים? נמק!
ומה הדין אם קדם הערב ושילם, האם גובה מיתומים גדולים? והאם גובה מיתומים קטנים לאחר שיגדילו?
- ג. קרקע שהיתה בחזקת קטנים, ובא אחד וטען שהוא לקחה ממורישם, ויש לו עדים שהחזיק בה ואכלה שני חזקה בחיי אביהם, האם מקבלים עדים בפני קטנים?
ומה הדין אם זה שטוען שאביהם מכר לו את הקרקע יושב עתה בקרקע האם מקבלים עדים בפני קטנים שהחזיק בה ג' שנים?
ומה הדין אם זה שטוען שקנה את הקרקע ישב בקרקע, והקטן גירש אותו מהקרקע, והקטן יושב עתה בקרקע, האם מקבלים עדי חזקה בפני הקטן כדי להחזיר את הקרקע לזה שטוען קניתי את הקרקע מאבי הקטן?
- ד. מה הדין אם אבי הקטנים גזל חפץ, והחפץ נמצא בידי יתומים קטנים, האם מקבלים עדים בפני קטנים הבא ראיה?
מה הדין בקרקע שידוע שהיתה שייכת לאביו של קטן, ועתה יושב אדם אחר וטוען שקנה את הקרקע מאביו של הקטן? וידוע שיושב בקרקע למעלה מג' שנים, האם מקבלים עדים בפני הקטן? הבא ראיה!

15. הלכות הרחקת נזיקין

- א. כתוב דעות הראשונים כיצד היא חזקת תשמישים, ומהן ראיותיהם?
ב. מה פסקו השו"ע והרמ"א ומה דעת האחרונים להלכה בדעת הרמ"א?
ג. קוטרא ובית הכסא אין להם חזקה, באר מדוע אין להם חזקה? והאם יש מקרים שמועיל להם חזקה?
ד. הזק ראיה מה דינו אם יש לו חזקה? כתוב הדין בחצר השותפות ומה הדין בחזקת חלון?

16. חזקה בקרקע

- א. מה הדין אם יש למחזיק בקרקע חזקת ג' שנים, ויש למערער עדים שהשדה היתה שלו, וטוען המחזיק מפלוני קניתי את השדה ואני ראיתי שזה שמכרה לי דר יום אחד בקרקע, האם נאמן במיגו שיכול לטעון ממך קניתי את הקרקע?
- ב. טען המחזיק שגר בקרקע ג' שנים אני ראיתי שזה שמכרה לי דר יום אחד בקרקע, אם טוענים לו בי"ד שזה שמכרה לו קנה את הקרקע מהמערער?
- ג. מה הדין אם אין למחזיק בקרקע חזקת ג' שנים, ואומר ידוע לי שהקרקע היתה שלך אלא אני קניתי את הקרקע מפלוני שאמר לי שקנה את הקרקע ממך, ומביא עדים שזה שמכרה לו ישב יום אחד בקרקע, ואין למערער עדים שהשדה היתה שלו? נמק!
ומה הדין במקרה זה כשאין למחזיק עדים שזה שמכרה לו דר חד יומא אבל הוא טוען שראה את זה שמכרה לו יום אחד בקרקע, ולמערער אין עדים שהשדה היתה שלו? נמק!
- ד. אם המחזיק לא ישב בקרקע ג' שנים, וטוען מפלוני קניתי את הקרקע, ואני ראיתי שפלוני קנה את השדה ממך, ולמערער אין עדים שהשדה היתה שלו? ומה!

17. הלכות שלוחין

- א. אדם שלח שליח ונתן לו מעות שיקנה לו חפץ מסויים, והלך השליח וקנה את החפץ לעצמו. מה הדין אם השליח הודיע תחילה שקונה את החפץ לעצמו? ומה הדין אם השליח לא הודיע שקונה את החפץ לעצמו? באר את שיטות הראשונים בדבר זה! ומה הדין אם אין לשליח להחזיר למשלח מעותיו?
- ב. ראובן שלח שליח למכור לו חפץ, והלך השליח ומכר את החפץ פחות מהמחיר, מה הדין אם השליח הודיע שהוא שליח? ומה הדין אם השליח לא הודיע שהוא שליח? כתוב מה הדין אם יש לשליח מעות לתקן העיוות? ובמקרה שאין לשליח מעות לתקן העיוות? נמק את תשובתך!
- ג. ראובן שהיה יודע טחורה בזול ואמר לשמעון לקנותה להם ביחד, ושמעון שתק וקנאה, ושוב אומר: לעצמי קניתי, כתוב מה הדין אם היה לראובן מעות? ומה הדין כשלא היה לראובן מעות? ומנין למדו הראשונים דין זה?
- ד. אדם שרוצה לקנות בכספו חפץ עבור חברו, האם הוא צריך להודיע למוכר שקונה עבור חברו כדי שחברו יזכה בחפץ? מהיכן למדו הראשונים ענין זה? וכיצד פירשו את הגמ' שהיא המקור לדין זה?

18. גבית חוב והלכות שותפים

- א. מלוה שבא לגבות חובו מיורשים שחלקו, האם גובה מאחד מהם? או שצריך לגבות מכולם בשווה? ומה הדין אם גבה מאחד מהם, האם בטלה חלוקה? יורשים שחלקו ונמצא חלק שנטל אחד מהם שהוא גזול, האם בטלה חלוקה?
- ב. מה הדין מלוה שבא לגבות חובו או שעבודו משותפים שחלקו? האם גובה מאחד מהם או שצריך לגבות משניהם?
- ג. מה הדין אם גבה מאחד מהם, האם בטלה החלוקה? שותפים שחלקו ונמצא חלק של אחד מהם שהוא גזול, האם בטלה חלוקה?
- ד. מלוה שבא לגבות חובו משני ערבים, האם יכול לגבות מאחד מהם? או שצריך לגבות מכל אחד חצי החוב? נמק!
- ומה הדין אם גבה מאחד מהם? האם הערב שגבו ממנו גובה חצי החוב מהערב השני, נמק!

* * *